

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

28 квітня 2017 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 69/ВС-17

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі колегії:

головуючого - Устименко В.Є.,

членів Комісії: Весельської Т.Ф., Луцюка П.С., Прилипка С.М.,

розглянувши питання про проведення співбесіди за результатами дослідження досьє кандидата Маліченка Василя Володимировича на зайняття вакантної посади судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у межах процедури конкурсу, оголошеного Вищою кваліфікаційною комісією суддів України 07 листопада 2016 року,

встановила:

Відповідно до статей 79, 81 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі - Закон) рішенням Комісії від 07 листопада 2016 року № 145/зп-16 оголошено конкурс на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду.

Маліченко Василь Володимирович 29 листопада 2016 року звернувся до Комісії із заявою про проведення стосовно нього кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного кримінального суду за спеціальною процедурою призначення та рішенням Комісії від 05 грудня 2016 року був допущений до участі у цьому конкурсі.

Рішенням Комісії від 11 січня 2017 року призначено кваліфікаційне оцінювання кандидатів на зайняття вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду та 06 лютого 2017 року прийнято рішення про допуск Маліченка В.В. до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного господарського суду.

Відповідно до Умов проведення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду Маліченко В.В. проходив кваліфікаційне оцінювання як суддя.

У статті 10 Основних принципів незалежності судових органів, схвалених резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1985 року N 40/32 та від 13 грудня 1985 року N 40/146, визначено, що особи, відібрані для судових посад, повинні мати високі моральні якості і здібності, а також відповідну підбору кваліфікацію в галузі права.

Ці основоположні принципи формування суддівського корпусу імплементовані у новітнє національне законодавство, що визначає основними складовими авторитету судової влади та довіри до суду доброчесність і компетентність судді.

Згідно з цими настановами під час кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді касаційного суду у складі Верховного Суду Комісія виходить з того, що кандидати на посаду судді найвищого суду у системі судоустрою мають відповідати найвищим стандартам за критеріями компетентності та професійної етики за відсутності будь-яких обґрунтованих сумнівів у їх доброчесності, що можуть негативно вплинути на суспільну довіру до новоствореного Верховного Суду.

Згідно з положеннями статті 83 Закону кваліфікаційне оцінювання проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України з метою визначення здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді за визначеними законом критеріями. Такими критеріями є: компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо), професійна етика, доброчесність.

На виконання вимог Закону рішенням Комісії від 03 листопада 2016 року № 143/зп-16 затверджено Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення (далі - Положення).

Пунктами 1, 2 глави 6 розділу II Положення передбачено, що встановлення відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям кваліфікаційного оцінювання здійснюється членами Комісії за їх внутрішнім переконанням відповідно до результатів кваліфікаційного оцінювання. Показники відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям кваліфікаційного оцінювання досліджуються окремо один від одного та у сукупності.

Відповідно до статті 85 Закону кваліфікаційне оцінювання включає такі етапи: 1) складення іспиту; 2) дослідження досьє та проведення співбесіди.

У першому етапі кваліфікаційного оцінювання за загальним результатом іспиту Маліченко В.В. отримав 156,00 бала та був допущений рішенням Комісії від 29 березня 2017 року до другого етапу кваліфікаційного оцінювання - співбесіди.

Згідно з пунктом 20 розділу III Положення під час співбесіди обов'язковому обговоренню із суддею (кандидатом) підлягають дані щодо його відповідності критеріям професійної етики та доброчесності.

Оцінюючи кандидата на посаду судді касаційного суду у складі Верховного Суду за критеріями професійної етики та доброчесності, Комісія враховує, що громадянським суспільством та законодавством презюмується наявність у суддів Верховного Суду не лише найвищої кваліфікації, але й відповідного рівня моральних якостей та чеснот, що відповідатимуть їх соціальній функції.

Стандарти етичної поведінки суддів, що адресовані суддям та судовим органам для використання як базових принципів регламентації поведінки суддів, визначені, зокрема, у Бангалорських принципах поведінки суддів від 19 травня 2006 року, схвалених Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року N 2006/23 (далі - Бангалорські принципи поведінки суддів).

Цими міжнародними стандартами у сфері судочинства утверджено, що довіра суспільства до судової системи, а також до авторитету судової системи в питаннях моралі, чесності та непідкупності судових органів посідає першочергове місце в сучасному демократичному суспільстві. Суддя виявляє та підтримує високі стандарти поведінки суддів з метою укріплення суспільної довіри до судових органів, що має першочергове значення для підтримки незалежності судових органів.

Стосовно реалізації принципів чесності та непідкупності у Бангалорських принципах поведінки суддів зазначено, зокрема, що суддя демонструє поведінку, бездоганну навіть з точки зору стороннього спостерігача. Спосіб дій та поведінка судді мають підтримувати впевненість суспільства в чесності та непідкупності судових органів.

Ці основоположні принципи впроваджені у національну систему правил і норм, що формують моральний аспект поведінки суддів та викладені, зокрема, у Кодексі суддівської етики, затвердженому у новій редакції рішенням XI (чергового) з'їзду суддів України від 22 лютого 2013 року (далі - Кодекс суддівської етики).

За загальними правилами Кодексу суддівської етики судді зобов'язані демонструвати і пропагувати високі стандарти поведінки, у зв'язку з чим добровільно беруть на себе більш істотні обмеження, пов'язані з дотриманням етичних норм як у поведінці під час здійснення правосуддя, так і в позасудовій поведінці. Суддя повинен бути прикладом неухильного додержання вимог закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також дотримання високих стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду.

Відповідно до положень статті 87 Закону з метою сприяння Комісії у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання утворюється Громадська рада доброчесності, що надає, за наявності відповідних підстав, висновок про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності, який додається до досьє кандидата на посаду судді або до суддівського досьє.

Громадська рада доброчесності 20 квітня 2017 року затвердила висновок про невідповідність Маліченка В.В. критеріям доброчесності та професійної етики. Підставами для такого висновку визначено невідповідність відомостей, зазначених Маліченком В.В. у деклараціях про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, тим даним, що містяться у його досьє та інформації, отриманій з відкритих джерел.

Стосовно цього висновку Маліченко В.В. пояснив, що у декларації за 2015 рік не задекларував земельних ділянок матері (126 070 м.кв.) через те що, мати не повідомила його про наявність у власності земельних ділянок. Заповнюючи декларацію за 2016 рік, кандидат з'ясував зазначену інформацію та зазначив відомості про наявність у матері земельних ділянок. Документів на вказані ділянки ніколи не бачив, а також йому невідома достеменна інформація про дату набуття у власність, дати їх реєстрації.

Також кандидат надав пояснення: що у 2005 році (ще не перебуваючи на посаді судді) придбав садовий будинок, який розташований на земельній ділянці 2,5-3 соток. Водночас ні вказаний будинок, ні земельна ділянка не були приватизовані, а будь-які документи не видавалися. Також в 2015 році у цьому садівничому товаристві кандидат придбав покинуту суміжну земельну ділянку. Оскільки, як і на попередню земельну ділянку, документи не видавалися, то не міг знати про точний розмір цієї земельної ділянки. Тому, заповнюючи декларацію за 2015 рік, не дійшов висновку про необхідність зазначення цієї земельної ділянки.

Стосовно незазначеної у 2015 році квартири площею 54 м.кв., яка належить синові, кандидат пояснив, що декларацію заповнював зі слів сина, який повідомив, що цю квартиру оформлено на його дружину. Заповнюючи декларацію у 2016 році, син повідомив кандидату, що квартиру оформлено на нього.

Також Маліченко В.В. не заперечував свого проживання у приміщенні суду. Він пояснив, що приблизно в кінці 2009 - на початку 2010 року, дізнавшись про проблему з орендою житла кандидата, голова суду запропонував проживати в кімнаті, яка не використовувалася за призначенням, за умови проведення ремонту цієї кімнати. Оскільки в перспективі знайти житло було неможливо, кандидат погодився на пропозицію та отримав ключ у голови суду від дверей кімнати.

Проаналізувавши доводи Маліченка В.В., Комісія критично оцінила їх з таких підстав.

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 46 Закону України «Про запобігання корупції» у розділі «Відомості про нерухоме майно» декларації зазначаються: об'єкти нерухомості, що належать суб'єкту декларування та членами його сім'ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або знаходяться у них в оренді чи на іншому праві користування, незалежно від форми укладання правочину, внаслідок якого набуто таке право.

Зазначене вище є підставою для обґрунтованого сумніву у достовірності вказаних кандидатом відомостей у декларації доброчесності судді, зокрема щодо дотримання законодавства у сфері запобігання корупції.

З огляду на наведене Комісія вважає, що надані Маліченком В.В. пояснення не спростовують висновків Громадської ради доброчесності, не узгоджуються з положеннями законодавства, а також свідчать про недотримання правил суддівської етики та основоположних принципів поведінки суддів.

У Бангалорських принципах поведінки суддів зазначено, зокрема, що постійна увага з боку суспільства покладає на суддю обов'язок прийняти низку обмежень, і, незважаючи на те, що пересічному громадянину ці обов'язки могли б здатися обтяжливими, суддя приймає їх добровільно та охоче. Поведінка судді має відповідати високому статусу його посади. Суддя має бути обізнаним про свої особисті та матеріальні інтереси конфіденційного характеру та має вживати розумних заходів з метою отримання інформації про матеріальні інтереси членів своєї родини.

Кодексом суддівської етики покладено на суддів обов'язок докладати всіх зусиль до того, щоб, на думку розсудливої, законслухняної та поінформованої людини, їх поведінка була бездоганною. Також наголошено, що суддя повинен бути обізнаним про свої майнові інтереси та вживати розумних заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї.

За змістом Роз'яснень, наведених у Коментарі до Кодексу суддівської етики, затверджених рішенням Ради суддів України № 1 від 04 лютого 2016 року, суддя повинен уникати порушень етики та всього того, що виглядає як порушення етики, в усіх видах його діяльності - як професійній, так і в приватній. Бездоганна поведінка суддів означає уникнення порушень норм етики та недопущення створення враження їх порушення як під час виконання професійних обов'язків, так і в особистому житті. Враження порушення норм етики створюється, коли розважливі особи, яким стали відомі всі відповідні обставини, розкриті в ході резонансного їх з'ясування, можуть дійти висновку, що чесність, добросовісність, неупередженість, урівноваженість та професійна придатність судді поставлені під сумнів.

Доброчесна поведінка судді має торкатися всіх сфер його життя, зокрема матеріальної (майнової) сфери. Обов'язок судді бути поінформованим про матеріальні інтереси тісно пов'язана з його законодавчо закріпленим податковим і антикорупційним обов'язком зазначити у декларації відомості про доходи, наявне майно та зобов'язання фінансового характеру як своє, так і членів сім'ї, які спільно проживають із суддею, пов'язані спільним побутом та мають взаємні права та обов'язки, враховуючи тісні особисті чи економічні зв'язки (центр життєвих інтересів), а також повідомити про відкриті рахунки у фінансових установах - нерезидентах.

З огляду на наведене Комісія вбачає, що невідповідність поведінки Маліченка В.В. вимогам законодавства у сфері запобігання корупції дає підстави вважати, що кандидат не доклав всіх зусиль до того, щоб, на думку розсудливої, законслухняної та поінформованої людини, його поведінка була бездоганною, та не вжив належних і достатніх заходів для того, щоб бути обізнаною про свої майнові інтереси та антикорупційні обов'язки.

Зміст наданих Маліченком В.В. пояснень свідчить про відсутність прагнення демонструвати поведінку, бездоганну навіть з точки зору стороннього спостерігача, та несприйняття ним повною мірою фундаментальних принципів доброчесності судді.

Ці показники досліджені Комісією окремо та у сукупності, а також оцінені членами Комісії за внутрішнім переконанням відповідно до мети кваліфікаційного оцінювання.

За змістом пунктів 5.2.2, 5.3.2, глави 6 розділу II Положення критерії професійної етики та доброчесності оцінюються у 0 балів за наявності доказів невідповідності судді (кандидата на посаду судді) вимогам професійної етики та/або вимогам до доброчесності відповідно.

З огляду на зазначене, враховуючи мету цього кваліфікаційного оцінювання та вимоги щодо відповідності кандидатів найвищим стандартам суддівської етики та доброчесності, Комісія оцінює Маліченка В.В. за критеріями професійної етики та доброчесності у 0 балів.

Згідно з пунктом 4 частини п'ятої статті 81 Закону за результатами кваліфікаційного оцінювання кандидата на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює рішення про підтвердження або непідтвердження здатності такого кандидата здійснювати правосуддя у відповідному суді та визначає його рейтинг для участі у конкурсі.

Відповідно до пункту 4 глави 6 розділу II Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затвердженого рішенням Комісії від 3 листопада 2016 року № 143/зп-16 (далі - Положення), рішення про підтвердження здатності здійснювати правосуддя суддею (кандидатом на посаду судді) у відповідному суді ухвалюється у разі отримання ним мінімально допустимих і більших балів за результатами іспиту та оцінювання критеріїв особистої і соціальної компетентності, а також бала, більшого за 0, за результатами оцінювання критерію професійної етики чи критерію доброчесності.

Отже, оцінка у 0 балів за критеріями професійної етики та доброчесності є пересічною безумовною підставою для прийняття Комісією рішення про непідтвердження здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді.

Комісія наголошує, що це кваліфікаційне оцінювання здійснювалося для участі у конкурсі на зайняття вакантної посади судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, що обумовлювало перевірку кандидата на відповідність найвищим стандартам та вимагало відсутності щонайменшого обґрунтованого сумніву у чеснотах майбутніх суддів Верховного Суду. Відтак висновки Комісії за результатами цього кваліфікаційного оцінювання не можуть мати преюдиційного значення та негативно вплинути на проходження кандидатом інших процедур, пов'язаних з кар'єрою судді.

З огляду на зазначене, враховуючи, що за критеріями професійної етики та доброчесності кандидат набрав 0 балів, Комісія дійшла висновку про непідтвердження Маліченком В.В. здатності здійснювати правосуддя у Касаційному кримінальному суді у складі Верховного Суду.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 88, 93, 101 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Положенням, Комісія

вирішила:

визнати Маліченка Василя Володимировича таким, що не підтвердив здатності здійснювати правосуддя у Касаційному кримінальному суді у складі Верховного Суду.

Головуючий

В.Є. Устименко

Члени Комісії:

Т.Ф. Весельська

П.С. Луцюк

С.М. Прилипко